

Stanovisko

k přizvání zástupců obcí do Poradního panelu expertů pro výběr čtyř lokalit pro úložiště

Obce chtějí do způsobu výběru vidět, rozhodovat ale nemohou

Obce mohly nominovat dva zástupce za každou z devíti lokalit jako pozorovatele na jednání poradního panelu expertů ředitele Správy úložišť radioaktivních odpadů pro „zúžení“ počtu lokalit. Zároveň navrhly jednoho ze sedmi expertů, kterým se stal geolog Mgr. Matěj Machek, Ph.D. z Geofyzikálního ústavu Akademie věd ČR, který má právo v panelu i hlasovat. Úkolem panelu má být do poloviny roku 2020 doporučit preferované lokality pro výstavbu hlubinného úložiště radioaktivních odpadů a vyhořelého jaderného paliva. Experti posuzují pouze geologické aspekty, vynechány jsou ekologické, ekonomické, politické, společenské a další kompletní souvislosti výběru.

Starostové přesto tuto nabídku přijali po zkušenostech z minulých let, kdy jednání předchozího expertního týmu bylo pro ně zcela netransparentní, způsob rozhodování i podkladové studie byly utajovány a jak se posléze ukázalo, došlo i k manipulaci s preferencí lokalit. Rolí zástupce obcí je tedy zajistit veřejnou kontrolu procesu výběru a umožnit tak nahlédnout obcím na způsob výběru a věrohodnost využitých podkladových studií a dat. K tomu by měla pomoci i jeho odborná kvalifikace. Pokud by preferované lokality měly být odsouhlaseny hlasováním expertů, zástupce obcí, které zastupuje napříč lokalitami, se v takovém hlasování zdrží.

Platforma proti hlubinnému úložišti v každém případě považuje výběr 4 preferovaných lokalit do poloviny roku 2020, na který velmi tlačí ministr průmyslu a obchodu Karel Havlíček, za velmi uspěchaný. Předcházet mu musí dojednání a schválení zákona, který zajistí posílení práv obcí dotčených výběrem úložiště, jinak jde o nechvalně známou salámovou metodu, jak by se stát chtěl dobrat k úložišti navzdory lidem, kterých se nejvíce týká.

Pokud by pokračovalo ignorování oprávněných zájmů dotčených obcí při přípravě zákona o zapojení obcí do výběru úložiště, pak bychom museli zvážit, zda mají naše obce zapojením svého zástupce jako člena poradního expertního panelu a také svojí účastí v roli pozorovatelů na tomto panelu pomáhat vytvářet dojem otevřeného a férového postupu výběru lokalit pro úložiště.

Přijato na shromáždění členů Platformy proti hlubinnému úložišti dne 10. prosince 2019 v Praze.

Stanovisko

k postupu přípravy věcného záměru zákona o zapojení obcí do procesu výběru a výstavby úložiště

Nabídka k připomínkování návrhu zákona byl podraz, ministr Havlíček odmítl vše, co obce požadovaly

Slibované posílení práv obcí při výběru úložiště v novém zákoně se nekoná. Ministerstvo průmyslu a obchodu neakceptovalo prakticky žádné připomínky obcí a připravuje nevyhovující podobu věcného záměru zákona o zapojení obcí do procesu výběru a výstavby úložiště radioaktivních odpadů k projednání do vlády ČR.

Reakci úřadu musíme označit za arogantní. Přestože nejen obce sdružené v Platformě proti hlubinnému úložišti, zareagovaly na nabídku ministra průmyslu Karla Havlíčka a ve spolupráci s právníky připravily fundované připomínky k návrhu zákona, dva měsíce se nic nedělo, ministerstvo je odmítlo přizvat k vypořádání a nyní se ukázalo, že podané připomínky a návrhy odmítlo a některé ignorovalo zcela.

Jako vstřícnou odpověď na požadavky obcí ministr Havlíček označuje svůj nový slib, že SÚRAO nepožádá o povolení nových průzkumných území dříve, než zákon vstoupí v platnost, ledaže by získal souhlas obcí z lokality. Ve skutečnosti, bude-li zákon přijat v dnešní podobě, nepřináší pro obce v této fázi žádné zlepšení. Naopak jejich postavení zhorší a naopak zvýhodní stát - vyhledávání úložiště má být deklarováno jako veřejný zájem, což omezí možnost obcí bránit se žalobami.

Platforma proti hlubinnému úložišti požaduje podstatné přepracování návrhu zákona tak, aby naplnil požadavky atomového zákona a Směrnice Euratom na respektování zájmů dotčených obcí a účinnou účast veřejnosti při rozhodování o úložišti. Skutečně efektivní může být zapojení obcí a veřejnosti jen tehdy, pokud tyto mohou ovlivnit, zda v dané lokalitě vůbec bude proces pokračovat. To lze zajistit jedině uložením povinnosti Správě úložišť vyžádat si před zahájením konkrétního řízení souhlas dotčených obcí. Předložený návrh věcného záměru také musí posílit zapojení veřejnosti, protože dnes dělá z občanů obcí prakticky pouhé statuty při povolovacích řízeních.

Přijato na shromáždění členů Platformy proti hlubinnému úložišti dne 10. prosince 2019 v Praze.

**Tisková zpráva Platformy proti hlubinnému úložišti
z 11. prosince 2019**

**Nabídka k připomínkování návrhu zákona byl podraz,
ministr Havlíček odmítl vše, co obce požadovaly**

Slibované posílení práv obcí při výběru úložiště cestou nového zákona se nekoná. Ministerstvo průmyslu a obchodu neakceptovalo prakticky žádné připomínky obcí, které si samo vyžádalo a dál tak pracuje s naprosto nevyhovující podobou zákona o zapojení obcí do procesu výběru a výstavby úložiště radioaktivních odpadů. Reakci ministerstva obce sdružené v Platformě proti hlubinnému úložišti na svém členském shromáždění označily za arogantní. Pokud by pokračovalo ignorování oprávněných zájmů dotčených obcí při přípravě zákona, pak by obce musely zvážit, zda mají zapojením do poradního expertního panelu pro výběr lokalit vytvářet dojem otevřeného a férového postupu.

Jako vstřícnou odpověď na požadavky obcí ministr Havlíček označuje svůj nový slib, že SÚRAO nepožádá o povolení nových průzkumných území dříve, než zákon vstoupí v platnost, ledaže by získal souhlas obcí z lokality. Ve skutečnosti, bude-li zákon přijat v dnešní podobě, nepřináší pro obce v této fázi žádné zlepšení. Naopak jejich postavení zhorší a zvýhodní stát - vyhledávání úložiště má být deklarováno jako veřejný zájem, což omezí možnost obcí bránit se žalobami.

Platforma proti hlubinnému úložišti požaduje podstatné přepracování návrhu zákona tak, aby naplnil požadavky atomového zákona a Směrnice Euratom na respektování zájmů dotčených obcí a účinnou účast veřejnosti při rozhodování o úložišti [1]. Skutečně efektivní může být zapojení obcí a veřejnosti jen tehdy, pokud tyto mohou ovlivnit, zda v dané lokalitě vůbec bude proces pokračovat. To lze zajistit jedině uložením povinnosti Správě úložišť vyžádat si před zahájením konkrétního řízení souhlas dotčených obcí. Předložený návrh věcného záměru také musí posílit zapojení veřejnosti, protože dnes dělá z občanů obcí prakticky pouhé statisty při povolovacích řízeních.

Obce mohly nominovat dva zástupce za každou z devíti lokalit jako pozorovatele na jednání poradního panelu expertů ředitele Správy úložišť radioaktivních odpadů pro „zúžení“ počtu lokalit. Zároveň navrhly jednoho ze sedmi expertů, kterým se stal geolog Mgr. Matěj Machek, Ph.D. z Geofyzikálního ústavu Akademie věd ČR, který má právo v panelu i hlasovat. Úkolem panelu má být do poloviny roku 2020 doporučit preferované lokality pro výstavbu hlubinného úložiště radioaktivních odpadů a vyhořelého jaderného paliva. Experti posuzují pouze geologické aspekty, vynechány jsou ekologické, ekonomické, politické, společenské a další kompletní souvislosti výběru.

Starostové tuto nabídku přijali i po špatných zkušenostech z minulých let, kdy jednání předchozího expertního týmu bylo pro ně zcela netransparentní, způsob rozhodování i podkladové studie byly utajovány a jak se posléze ukázalo, došlo také k manipulaci s preferencí lokalit. Rolí zástupce obcí je tedy zajistit veřejnou kontrolu procesu výběru a umožnit tak nahlédnout obcím na způsob výběru a věrohodnost využitých podkladových studií a dat.

Mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti

Petr Klásek, starosta obce Chanovice

tel.: 606 745 795, e-mail: obec.chanovice@email.cz

Petr Klásek, starosta Chanovic a mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti řekl: „Jsem velice zklamán z výsledku, jak Ministerstvo průmyslu a obchodu zcela ignoruje veškerá naše doplnění a připomínky k návrhu zákona. Připomínkování jsme dělali podrobně a pečlivě ve spolupráci mezi dotčenými obcemi a městy a za odborné spolupráce právníků. Neproběhlo žádné projednání ze strany MPO. A výsledek je, že ministr Havlíček nám zašle dopis, který je plný slova „neakceptováno“. Tak proč ta jeho hra na spolupráci?

Poradní panel expertů vymyslel ředitel Prachař. A až na jednoho člena panelu, tak všechny ostatní jmenoval on. Ani panel neřeší práva obcí a považují ho za diskriminační vůči lidem, kteří bydlí v lokalitách. Nesouhlasím se zněním jeho statutu. Protože je hlavně nutné celý proces ohledně přípravy a provozu skladování vyhořelého radioaktivního materiálu posuzovat jako celek. A ne z něj vytrhávat jen některé body, jako expertní panel, který má posuzovat jen geologické podloží, protože veškeré aspekty dopadnou na lidi v místě a jejich další život a životy jejich potomků.

Nespěchejme a udělejme to pořádně!“

Platforma proti hlubinnému úložišti sdružuje 47 členů (32 obcí a měst a 15 spolků) za účelem prosazování takového způsobu hledání řešení problému vyhořelého jaderného paliva a radioaktivních odpadů, který bude otevřený, průhledný a v němž obce a veřejnost budou mít zákony dostatečně garantované možnosti hájit své oprávněné zájmy. www.platformaprotiulozisti.cz

Další informace může poskytnout:

Petr Klásek, starosta obce Chanovice a mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti, tel.: 606 745 795, e-mail: obec.chanovice@email.cz

V příloze:

Stanovisko Platformy proti hlubinnému úložišti k postupu přípravy věcného záměru zákona o zapojení obcí do procesu výběru a výstavby úložiště

Stanovisko Platformy proti hlubinnému úložišti k přizvání zástupců obcí do Poradního panelu expertů pro výběr čtyř lokalit pro úložiště

Poznámka:

[1] Nový atomový zákon č. 263/2016 Sb., v paragrafu 108 odstavec (4) předpokládá: „Postup při stanovení průzkumného území pro ukládání radioaktivního odpadu v podzemních prostorech, postup při stanovení chráněného území pro ukládání radioaktivního odpadu v podzemních prostorech, postup při povolování provozování úložiště radioaktivního odpadu a postup, jak zajistit respektování zájmů obcí, kterým náleží příspěvek z jaderného účtu dle § 117 odst. 1, a jejich občanů v těchto procesech, stanoví zvláštní zákon.“

Směrnice Rady 2011/70/Euratom, kterou se stanoví rámec Společenství pro odpovědné a bezpečné nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem ve svém článku 10 Transparentnost, odstavci 2 požaduje: „Členské státy zajistí, aby veřejnost měla v souladu s vnitrostátními právními předpisy a mezinárodními závazky potřebnou příležitost účinně se účastnit procesu rozhodování týkajícího se nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem.“

Mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti

Petr Klásek, starosta obce Chanovice

tel.: 606 745 795, e-mail: obec.chanovice@email.cz